

Juuret

Ryhmä tukkilaisia 29.6.1933. Kuva: Frans Fremling.

Väinön sisarukset Alli ja Aarne.

Heinätiössä. Kuva: Frans Fremling.

"Minä en repinyt itseäni irti juuristani, vaan revin juuret mukaani, kun lähdin." **VÄINÖ LINNA**

Väinö Linna syntyi sisällissodan jälkeiseen Suomeen, Urjalan maaseudulle. Väinön isä ja äiti eivät osallistuneet sisällissotaan eivätkä olleet muutenkaan aktiivisia poliittisessa toiminnassa. Äiti oli maltillisia sosiaalidemokraatteja ja isä niin sanotusti puolueeton porvari. Isä kannatti Ståhlbergia ja luki Helsingin Sanomia Aamulehden valta-alueella asuessaan. Molempien suvuissa oli kuitenkin myös sosialisteja, jotka olivat mukana punakaarissa. Poliittiset jännitteet olivat lisäksi vahvasti läsnä lähiympäristössä, joka kätki sisälleen monta tarinaa. Myös luokkaerot olivat arkipäivää.

Urjala oli maatalousperijä. 1900-luvun alussa reilusti yli puolella Urjalan ruokakunnista oli pääelinkeinona maanviljelys, joka sisälsi itsenäiset viljelijät, vuokratilajelijät ja palkolliset. Suurtiloja Urjalassa oli kaksi: Honkola ja Nuurtjärvi. Näillä molemmilla vuokratilajelijöitä oli yli 50. Muista elinkeinoista teollisuus oli toisella sijalla Nuurtjärven tehtaantakia.

Honkolan kartano oli vahvasti läsnä Väinön lapsuuden ympäristössä. Hän ehti työskennellä päiväläisenä sen kahdella sivutilalla Velkalassa ja Villamolla. Köyhyys oli läsnä ympärillä ja varhaisessa vaiheessa myös Väinön omassa elämässä. Elerttiin pitkälti omavaraisaloudessa, ja ruoka oli perheellä hyvin yksinkertaista. Usein tehtiin

ruskeaa kastiketta, joka oli käyrännössä suolattua sianrasvaa, ruisjauhoja ja sipulia paistettuna ja sekoitettuna. Sitä syötiin sitten perunoiden kanssa. Aina ei ollut varaa edes vatteisiin, ja niitä ommeltiinkin itse esimerkiksi äidin vanhasta paidasta tai saatiin kunnalta kangasta eli kunnansarkkaa.

Ei ollut itsestään selvää, että isän kuoleman jälkeen köyhyyteen pudonneesta perheestä ponnistaa yksi Suomen merkittävimmistä kirjailijoista. Väinö uskalsi kuitenkin unelmoida. Hänellä oli halu kuvata elämää, jota oli itse saanut todistaa hyvin läheltä. Hän tallensi tapahtumia jo hyvin nuoresta pitäen ja piirsi kuvaa ympäröivästä todellisuudesta muistinsa sopukoihin. Väinön lapsuuden maailma on se maailma, jonka hän halusi kuvata. Monet lapsuudessa kuullut sanonnat päätyivät kirjojen kansien väliin, ja ne elävät elämässään yhä tänä päivänä.

PÄIVÄLÄISPOIKA TÄHTITAIVAAN ALLA

Väinö on sisarusten kertomuksissa erityinen lapsi, toisenlainen poika, jolla oli vahva kaipuu muualle. Kylmärtön tiedonjano ja vilkas mielikuvitus ajoivat Väinöä eteenpäin. Kaikki luetut kirjat avasivat maailmankuvaa ja loivat

nuorelle Väinölle mahdollisuuksia ajatella, että jokin toinenkin polku elämässä olisi mahdollinen. Hän käytti joskus myöhemmin itsestään nimitystä päiväläispoika, joka siis tarkoittaa kartanon pelloilla päivätöissä työskennellyttä. Hän kuvasi sillä sosiaalista asemaansa lapsuudessa ja nuoruudessa.

"Mä oon käyttäny itsestäni nimeä päiväläispoika joskus. Se ei kyllä ole oikeen kohdallaan, sillä jos mä tarkasti lasken, niin minä olin varmastikin päiväläisenä lyhyemmän ajan kuin juuri saba- ja metsätöissä. Mutta se onkin enemmän tuommonen yleislaus, joka ilmaisee pikenimkin sosiaalista asemaa kun varsinaista ammattia."

Sieltä turnipspiltojen savimaasta, puukaasumootorin, heinätoiden, metsätöiden ja myllymarkojen keskeltä Väinö lähti. Eikä hän unohtanut juuriaan.

Eila Linna.

Poikia Hakkanen myllyllä.

Kuvassa etualalla Maija Linna.

Kesäpäivän viettoa. Kuvassa Hilja ja Olli Linna ystäviensä kanssa.

Tukinuttajia Tarpianjoella Vännin rannassa 13.6.1925. Kuva: Frans Fremling.

Olet nyt kulkenut kirjailijan kotiseudulla, paikassa, josta lauseen rytmi on peräisin. Olet tutkinut hänen elämäänsä ensimetreiltä lähtien, tutustunut leikkipaikkoihin, kasvukipuihin ja elämään ylipäätään. Lopuksi on hyvä pysähtyä, miettiä kokemaansa, käydä vaikka nurmikolle makaamaan, tuijotella tähtitaivasta ja kysyä itseltään:

Mistä minä unelmoin?